

Osvrt**„Ispovijesti posljednjih zeleniša Krsta Popovića“**

Emotivne životne priče

Moj ded Luka Nikčević, profesor književnosti i direktor Nikšićke gimnazije, iako nepunoletan 1918. godine, učestvovao je u komitskim akcijama protiv austrougarskih okupatora u Pješivcima. Mnogi komiti su nastavili borbu i protiv srpskih okupacionih trupa i domaćih ujedinitelja. Lukina majka Velika, udovica Nikova koji se iz pećalbe po američkim rudokopima vratio da se bori u balkanskim ratovima i na Skadru poginuo, bila je uhapšena sa maloljetnom decom zato što nije htjela da potpiše zakletvu Petru Karađorđeviću.

Između dva svjetska rata ded je bio pripadnik Federalističke stranke, borio se za federalnu državu i ravnopravnost Crne Gore u njoj. Zbog političke aktivnosti otpušten je iz službe 1932/1933.godine, a uoči rata premještan zbog istih aktivnosti i naročito zbog uvijek zaštitničkog odnosa prema svojim đacima i naprednim idejama. Bio je na Cetinju 12. jula 1941. godine, ali nije htio da potpiše proglas Petrovdanske skupštine, jer se nije saglasio sa idejom stvaranja nezavisne Crne Gore pod patronatom Italije. Pored još nekih drugih viđenih crnogorskih intelektualaca, na Cetinje je pošao zajedno sa dr Stevanom Popovićem, svojim velikim prijateljem i kumom. Dr Stevo je čitav svoj radni vijek od 1927. do 1943. proveo u Nikšiću kao upravnik Školske poliklinike i kao predavač higijene u Gimnaziji. Tragično je završio život u Riminiju 1947. godine, bolestan, odvojen od porodice i Crne Gore. Višestruku kumovsku, ljudsku, intelektualnu i idejnu bliskost i povezanost sa porodicom Popović ilustruje, između ostalog, jedna stara sačuvana porodična fotografija sa vjenčanja dr Steva Popovića sa divnom Dubrovačankom Marijom ispred crnogorske nikšićke Saborne crkve, gdje se pored dubrovačkih gospara vide i ded Luka i Krsto Zrnov u istim crnogorskim svatovima.

Struktura

Knjigu „Ispovijesti posljednjih zeleniša Krsta Popovića“ autora Veselina Konjevića doživjela sam u svjetlosti takve istine koju prijateljsko vrijeme oslobađa od predrasuda. Otvara je konzistentan uvod – prolog, rekla bih, poslije kojega svojim živim kazivanjima na scenu stupaju glavni protagonisti, tri posljednja crnogorska zeleniša Vukašin Drašković, Veljko Vujačić i Novica Vujičić, dok drugi dio knjige čine razgovori o Krstu Popoviću sa njegovim rođacima-potomcima Danilom i Jovanom Popovićem. U maniru iskusnog novinara, autor koristi intervju i kao istraživački kvalitativni metod i kao novinarski žanr. Prva dimenzija istraživačkog

metoda omogućava mu dobijanje objektivnih činjenica koje je moguće egzaktno obraditi i tako provjeriti, odnosno potvrditi hipotezu, dok mu forma i žanr nestrukturiranog intervjua daju slobodu pri postavljanju pitanja otvorenog tipa koja dopuštaju pozitivnu improvizaciju tokom razgovora u opuštenu atmosferu. Preduslov i izvjesnost da sagovornik može govoriti slobodno bez sadržajnih, formalnih i psiholoških ograničenja podsticajno djeluje i tako dobijamo prezentaciju likova i teme detaljnije, sadržajnije, iskustvenije. Takvi podaci su, zbog subjektivnosti, svakako zahtjevniji za analizu, ali se istovremeno ostvaruje punije razumijevanje, tako što se umješnošću autora pri vođenju razgovora iskustva sagovornika tretiraju kao jedinstvena i neponovljiva. Konjević ne analizira odgovore, ne interpretira ih. Imamo ih pred sobom kao autentičnu subjektivnu emotivnu životnu priču, a ne kao skup činjenica.

Objektivnost

Objektivnost postiže znalčki, s jedne strane otvorenim pitanjima koja po pravilima dobrog intervjua u značajnoj mjeri počinju sa kako, zašto ili kako ste to znali? - i time izvlači što je moguće više detalja, a potom, kada dođe do bitnijeg momenta u priči, prosto uspori ritam i kao da zajedno sa sagovornikom prolazite kroz situaciju. S druge strane, brojne fusnote sa detaljnim objašnjenjima i citatima referentne naučne literature osnažuju i potvrđuju vjerodostojnost odgovora. Sama riječ ispovijest koja imenuje ove razgovore - intervju ima konotaciju duboko istinitog, najiskrenijeg potonjeg kazivanja. Dragocjeni dokumentarni priloci katkad prekidaju (za čitaoca) tok intervjua, ali pojašnjavaju i svestranije daju kontekst samog događaja i epohe. Dobijamo, dakle, svojevrsan background, sve one dopunske informacije koje doprinose boljem razumijevanju i saživljavanju sa temom i ličnostima. Vrlo interesantna i obimna foto-dokumentacija, kao i prilježno urađeni indeksi svih imena i toponima na kraju knjige predstavljaju njenu dodatnu vrijednost. Ovo je ozbiljna knjiga. Treba je čitati.

Jasmina S. NIKČEVIĆ**Održan naučni skup „Sto godina Mojkovačke bitke“**

Pobjeda koja nas je koštala države

Januar 1916. godine bio je koban za crnogorsku vojsku. Dobila je veličanstvenu bitku na Mojkovcu, ali su odmah nakon toga pale i država i kruna i vojska – kazao je prof. dr Saša Knežević

MOJKOVAC – Naučni skup „Sto godina Mojkovačke bitke“ kojim je počeo program obilježavanja tog velikog historijskog događaja održan je juče u organizaciji ogranaka Matice crnogorske i opštine Mojkovac, a pod pokroviteljstvom Ministarstva.

-U okviru kontinuiranog obilježavanja važnih događaja iz Prvog svjetskog rata, ove godine obilježavamo, zasigurno, najslavniju i najsjajniju bitku, koja je na neki način obilježila učešće Crne Gore u tom globalnom ratu, a to je Mojkovačka bitka. Ona je primjer i žrtvovanja, i junaštva i odanosti svojoj državi – kazala je ministarka nauke Sanja Vlahović. Ona je podsjetila da Vlada obilježava stogodišnjicu Prvog svjetskog rata i Mojkovačku bitku upravo zbog vrijednosti koje ti događaji i u sadašnjem vremenu afirmišu.

-Crna Gora se ulaskom u Prvi svjetski rat na neki način deklarirala kao branilac nacionalnih prava i interesa. I prije jednog vijeka, Crna Gora je bila uvaženi član onoga što je danas evropska porodica kojoj se priključujemo - istakla je Vlahović.

Oreol slave

Predsjednik opštine Mojkovac Dejan Medojević naglasio je da su Crnogorci, na rijeci Tari, jasno dali do znanja austrougarskoj komandi da se na Mojkovcu ne može slomiti Crna Gora.

-Oreol slave i ponosa mojkovalčkih junaka zasluženno traje u narodnom pamćenju, jer su oni, boreći se i ginući na Mojkovcu, proslavili ovaj grad i ovu državu. Posebno priznanje dali su im i njihovi neprijatelji na bojnopolju, čiji su komandanti zapisali da hrabrost crnogorskog vojnika nema premca u historiji ratovanja

STOGODIŠNJICA: Sa naučnog skupa u Mojkovcu

-kazao je Medojević, izražavajući nadu da će učesnici simpozijuma, svojim radovima, dodatno rasvijetliti jednu od najvećih bitaka koju je crnogorski vojnik vodio.

Akademik Đorđe Boroza konstatovao je da je crnogorska vojska, pod komandom serdara Janka Vukotića, imala strateški zadatak da obezbijedi povlačenje srpske vojske preko Albanije i da je to uspješno obavila na Mojkovcu, šestog i sedmog januara, prije stotinu godina. On je, osvrćući se na razloge ulaska Crne Gore u rat, kao reakciju na napad austrougarske vojske na Srbiju, zaključio da su srpstvo, slovenstvo i jugoslovenstvo, čemu je Crna Gora bila potpuno privržena, politička pozadina takve odluke. Boroza je naveo da postoji niz još otvorenih pitanja vezanih za učešće Crne Gore u Prvom svjetskom ratu, od njene pripremljenosti, preko odnosa sa Srbijom i skromne, često i nikakve pomoći saveznika.

Predsjedavajući skupa, prof. dr Saša Knežević, govoreći o

međunarodnim i stratejskim ograničenjima crnogorske borbe 1915-16.godine, naglasio je da je januar 1916. bio koban za crnogorsku vojsku. Iako izuzetno slabo snabdjevena, i hranom i oružjem, brojno mnogo slabija od neprijatelja, ta vojska je dobila veličanstvenu bitku na Mojkovcu, ali su odmah nakon toga i država, i kruna i ta vojska pali. Prvi put u historiji države Crne Gore njena vojska je položila oružje.

Pirova pobjeda

Govoreći o završnoj ofanzivi austrougarske vojske i Mojkovalčkoj bici doc. dr Nenad Petrošević je rekao da je crnogorska vojska bila loše naoružana, slabo odjevena i bez dovoljno visokom moralu, hrabrosti i ratnom iskustvu, uspjela da porazi znatno jačeg neprijatelja na Mojkovcu i omogućiti odstupnicu srpskoj vojsci. Bila je to, naglasio je Petrošević, jedna od najsajajnijih pobjeda u historiji crnogorske vojske.

Mr Milan Šćekić je ustvrdio da

je ona bila materijalno-tehnički nespregma, slabo liječena i prilično nedisciplinovana, ali da je, i pred svega toga, izvojevala veličanstvenu pobjedu. Dr Radenko Šćekić podsjetio je da je blistava pobjeda na Mojkovcu posljednja koju je zabilježila vojska Kraljevine Crne Gore.

Dr Željko Karaula govorio je na temu „Posljednja crnogorska bitka – od Memoara generala Stjepana Sarkotića do „dokaza“ Petra Plamenca“. Prof.dr Mladen Vukčević predstavio je Mojkovalčku bitku kao „vojnički bljesak u procesu nestajanja jedne države“. Prof.dr Živko Andrijašević predstavio je tretman Mojkovalčke bitke u historiografiji do 1941.godine, a doc.dr Ivan Vuković (ne)naučene lekcije iz ove bitke. Mr Milun Lutovac govorio je na temu „Bitka i poetika: Intertekstualnost romana mojkovalčkog književnog kruga“. Prof. dr Draško Došljak bavio se funkcijom antropomima u romanu „Mojkovalčka bitka“ Čamila Sijarića.

R.ČETKOVIĆ**Marija Aljohina iz „Pusi rajota“ najavila podršku ženama u Crnoj Gori**

Ideja o osnivanju muzeja ostala na papiru

PODGORICA – Bivša članica ruskog feminističkog pank benda „Pusi rajot“ (Pussy Riot) Marija Aljohina najavila je za svjetske medije osnivanje ženskog muzeja u Crnoj Gori. Kao gošća Akcije za ljudska prava i Centra za ženska prava, Aljohina je u novembru gostovala u Podgorici i tom prilikom govorila o suđenju i progonu članica tog muzičkog sastava u Rusiji.

Međutim, od organizatora tog gostovanja Pobjeda saznaje da ideja o osnivanju muzeja postoji samo na papiru, te da još nema zainteresovanih partnera u našoj državi. Prema riječima Aljohine, ova

PODRŠKA ŽENAMA: Marija Aljohina

umjetnička institucija trebalo bi da se zove „Novi balkanski muzej“.

- Premisa je jednostavna: napraviće ga žene, biće o ženama i

u njemu će biti predstavljane samo ženske umjetnice, a svi kustosi i zaposleni u administraciji biće isključivo žene – najavila je Aljohina.

Kako su izvijestili svjetski mediji, Aljohina želi da ukaže na dugogodišnje prisustvo rodne nejednakosti u svijetu umjetnosti. Ona je istakla da su je na ovaj potez inspirisala prvenstveno lična iskustva, ali i potreba za bezbjednim mjestom na kom žene mogu kreativno da se izraze.

- Taj muzej biće od žena za žene i o ženama – kazala je Aljohina. Portal www.vice.com navodi da u svjetskim galerijama svega 30 odsto postavke čine djela žena. Iako je 42,6 odsto muzeja pod rukovodstvom žena, uglavnom su im dati daleko manji budžeti nego onima kojima upravljaju muškarci, a plate su im primjetno niže.

J.N.